

HET EINDEXAMENRITUEEL IS VAN GROOT BELANG....JUIST NU!

Geslaagd! Ze juichten een minuut en toen viel de teleurstelling als een laffe deken over onze tieners heen. Zonder het te weten de laatste schooldag al gehad. Nooit meer in de pauze lachen met vriendinnen. Niet met z'n allen de spanning voelen voor dat ene telefoontje. Heimelijke liefdes verdwijnen in fantasieën. Nog een paar online toetsen... en dat is het dan. Geen eindexamenstunt. Je diploma halen zonder dat je je hebt kunnen bewijzen, geeft weinig voldoening. Het jaar waarin je zou knallen dooft als een nachtkarsje uit. Een verjaardag kun je altijd later nog vieren... je eindexamentijd haal je nooit meer in. Het zijn once in a lifetime ervaringen. Net als de groep 8 musical.

Door Jitske Kramer

Als je terugdenkt aan je middelbareschooltijd, dan kun je het wellicht nog voelen. Hoe je zat te wachten op het verlossende woord: geslaagd. De vlag met tas. Klasgenoten bellen. De hyper. De feesten. Het gevoel van verlossing. Nooit meer school, het leven kon beginnen. En misschien weet je van de groep 8 feestjes, met veel knuffelen, huilen, gedichten van de juffen en meesters en de eindmusical met het zelfgemaakte decor. Emotioneel voor de kinderen, de ouders en de docenten. Het zijn rituelen die het afscheid markeren van wat was en de deur openen naar de toekomst: spannend, nieuw en onzeker.

Dit jaar loopt het allemaal anders, maar mogen we deze essentiële rituelen niet vergeten. Het is namelijk niet alleen maar jammer dat het hele eindexamen festijn niet doorgaat. Rituelen hebben de functie om ons van de ene identiteit naar de andere te loodsen: van kind naar jongere (groep 8) en van jongere naar volwassenen (eindexamen). Doen we niets, dan hebben duizenden jongeren een halfbakken initiatie. Rituelen, rites of passage, zijn belangrijk voor onze identiteitsvorming. Niet alleen voor verre vreemde volken, maar ook voor onze kinderen die nu lamlendig op de banken hangen.

En ja, natuurlijk kunnen we zeggen dat dit kleine leed in het niet valt bij de vele en grotere menselijke drama's van dit moment. Maar toch... laten we de impact van dit gemis niet onderschatten. Daarom een oproep, een idee, zodat we ook deze Corona Diploma generatie een collectief gevoel van opluchting en blijdschap kunnen laten beleven, waarmee zij deze bijzondere examentijd kunnen markeren. Niet slechts ieder voor zich, maar samen, juist in deze tijd van grote behoefte aan verbinding.

Rituelen kunnen we zelf maken en aanpassen aan de context. Het recept van een overgangsrite is eenvoudig en wereldwijd hetzelfde: je hebt een hele periode van oefenen (schooltijd), dan een proeve van bekwaamheid (examen, een fysieke test), gevolgd door een groot collectief ontladingsfeest. De echte ontlading heeft de meeste impact na het volbrengen van een pittige test, waarin je jezelf kunt laten zien en je kunt bewijzen wat je waard bent. De activiteiten hebben een symbolische lading (de tas aan de vlag), zijn gemeenschappelijk (heel Nederland doet mee) en vinden plaats in de fysieke wereld (tastbaar, niet slechts een verhaal). Door de juiste mix van deze elementen zijn het niet alleen de geïnitieerden, maar ook de ouders, docenten, familie en vrienden die barsten van trots en ontroering. Het is volbracht, het nieuwe leven kan beginnen. Een overgangsrite is er niet alleen voor het individu, maar voor het hele collectief. Het geeft de saamhorigheid die we nu juist zo missen.

Zie hier de uitdaging.

De ingrediënten zijn helder. De noodzaak ook. De proeve van bekwaamheid zal lastig na te bootsen zijn, maar laat je creativiteit stromen om de broodnodige collectieve ontlading met elkaar organiseren. Met alternatieve examenstunts (breek met een groep examenkandidaten in bij online lessen), een nationale examen dag met hashtag #coronadiploma, tassen aan vlaggen en een toespraak van de Koning, of iemand die nog beter spreekt (ik zeg 10 Juni, wie coördineert?), een bloem voor alle kandidaten (ook een mooie boost voor al die arme kwekers), een ode van populaire muzikanten, op NPO een nationaal eindexamen live stream festival (en later een grootse virtuele groep 8 musical)... ik zeg, we kunnen dit.

*Jitske Kramer
Antropoloog, bestsellerauteur van o.a. De
Corporate Tribe, Deep Democracy en Jam Cultures.*

*Jitske reist de wereld over om te leren van
traditionele healers, leiders, verrassende innovators en
willekeurige voorbijgangers. Culturele antropologie is
de discipline die zich afvraagt wat het betekent om
mens te zijn tussen mensen in organisaties en
daarbuiten.*